УДК 517.929

І. А. Джалладова, д-р фіз.-мат. наук, проф.

METOD OF OPTIMIZATION THE LINEAR SYSTEM STOCHOSTIC DIFFERENTIOL EQUATIONS

В роботі досліджується лінійне стохастичне диференціальне рівняння з марківськими збуреннями. За допомогою рівняння Белмана розв'язується задача оптимального керування з квадратичним критерієм якості.

We consider the linear stochastic differential equation with Markovian perturbations. Using Bellman equation solves the problem of optimal control with a quadratic quality criterion.

STATEMENT OF PROBLEM. We consider the system of linear differential equations with variable coefficients:

$$\frac{dX(t)}{dt} = A(t,\xi(t))X(t) + B(t,\xi(t))U(t), \tag{1}$$

where $\xi(t)$ — random Marcovian process taking finite number of variety $\Theta_1, \Theta_2, \dots \Theta_q$ with probability

$$p_k(t) = P\{\xi(t) = \Theta_k\} \ (k = 1, \dots, q),$$

wich satisfied the following system of differential equantions [1]

$$\frac{dp_k(t)}{dt} = \sum_{S=1}^{q} \alpha_{ks}(t)p_s(t) \ (k = 1, \dots, q), \ \ \alpha_{ks}(t) \geq 0 \ \ (k \neq s), \sum_{k=1}^{q} \alpha_{ks}(t) = 0 \ (k, s = 1, \dots, q). \tag{2}$$

For describe the densities of discrete continuous random process we use the function

$$f(t, X, \xi) = \sum_{k=1}^{q} f_k(t, X)\delta(\xi - \Theta_k),$$

where function $f_k(t, X) \ (k = 1, 2, \dots, q)$ called the particular probability. Introduce the particular mathematical expectation of the function $g(t, X(t), \xi(t))$

$$\left\langle g\left(t, X(t), \xi(t)\right)\right\rangle_k = \int_{E_m} g(t, X, \Theta_k) f_k(t, X)dX,$$

E_m — the space of variable X,

$$X = (x_1, x_2, \dots, x_m)^*, \ \ dX = dx_1 \, dx_2 \dots dx_m.$$

For mathematical expectation of the function $g(t, X(t), \xi(t))$, we receive

$$\left\langle g\left(t, X(t), \xi(t)\right)\right\rangle_k = \int_{E_m} \left(\int_{-\infty}^{+\infty} g\left(t, X, \xi\right) f\left(t, X, \xi\right) d\xi \right) dx = \sum_{k=1}^{q} \int_{E_m} g\left(t, X, \Theta_k\right) f_k\left(t, X\right) dX = \sum_{k=1}^{q} \left\langle g\left(t, X, \xi(t)\right)\right\rangle_k.$$

Introduce denotion for particular moments of second ordinary

$$M_k(t) = \left\langle X(t), X^*(t)\right\rangle_k = \int_{E_m} XX^* f_k(t, X)dX$$

For matrix of second moments we find:

$$M(t) = \left\langle X(t), X^*(t)\right\rangle = \sum_{k=1}^{q} M_k(t).$$

We introduced for the optimal control

$$U(t) = S(t, \xi(t))X(t)$$

under which the value of a quadratic functional

$$I(t) = \left\langle \int_0^\infty \left(X^*(\tau)C\left(\tau, \xi(\tau)\right)X(\tau)\right) + U^*(\tau)D\left(\tau, \xi(\tau)\right)U(\tau)d\tau \right\rangle.$$

reaches its minimum.

MAIN RESULTS. Introduce for particular value of random matrix:

$$A(t, \Theta_k)A_{k,} \ B(t, \Theta_k) = B_k(t), \ C(t, \Theta_k) = C_k(t), \ D(t, \Theta_k) = D_k(t), \ S(t, \Theta_k) = S_k(t) \quad (k = 1, 2, \dots, g).$$

For particular moments of the second ordinary $M_k(t)$ we have system of linear differential equation [3, 4]

$$\frac{dM_k(t)}{dt} = \left(A_k(t) + S_k^*(t)B_k^*(t)\right) + \sum_{s=1}^{q}\sigma_{ks}(t)M_s(t) + M_k(t)\left[A_k^*(t) + S_k^*(t)B_n^*(t)\right] + \sum_{s=1}^{q}\alpha_{ks}(t)M_s(t) \quad (3)$$

In paper [6] we find necessary condition of optimization

$$\frac{DH}{DS_k} = 0 \quad (k = 1,\dots q)$$

where H — the function of Hamilton.

$$H = \sum_{k=1}^{q}\Psi_k \circ \left[(A_k(t) + B_k(t)S_k)M_k + M_k(A_k^*(t) + S_k^*B_k^*(t)\right] + \sum_{s=1}^{q}\alpha_{ks}(t)M_s\Big] + \sum_{k=1}^{q}(C_k(t) + S_k^* D_k^*((t)S_n)\circ M_k .$$

The symbol "$\circ$" — denote of scalar multiplication of matrix A and B equal dimension with elements a_{ij}, b_{ij} $(i = 1,\dots,l; i = 1,\dots,m)$

$$A \circ B = \sum_{i=1}^{l}\sum_{j=1}^{m} a_{ij}b_{ij}$$

BASIS property of scalar multiplication

1. $A \circ B = B \circ A = A^* \circ B^*$
2. $A \circ B = S_p(AB^*) = sp(BA^*)$
3. $AMB \circ S = A^* SB^* \circ M.$

Ibiden show, variation of matrix $M_k(t), \Psi_k(t)$ $(k = \overline{1,q})$ is define of the system of matrix differential equation:

$$\frac{dM_k}{dt} = \frac{DH}{D\Psi_k}, \frac{d\Psi_k}{dt} = -\frac{DH}{DM_k} \; (k = \overline{1,q}) \quad (4)$$

$$\frac{dM_k(t)}{dt} = \left[A_k^*(t) - B_k(t)D_k^{-1}(t)B_k^*(t) + \Psi_k(t)\right] \times M_k(t) +$$
$$+ M_k(t)\left[A_k^*(t) - \Psi_k(t)B_k(t)D_k^{-1}(t) \times B_k^*(t)\right] + \sum_{s=1}^{q}\alpha_{ks}(t)M_s(t) \quad (5)$$

$$\frac{d\Psi_k(t)}{dt} = -A_k^*(t)\Psi_k - \Psi_k(t)A_k(t) - C_k(t) + \Psi_k^*(t)B_k(t)D_k^{-1}(t)B_k^*(t)\Psi_k(t) - \sum_{s=1}^{q}\alpha_{ks}(t)\Psi_s(t) \quad (k = \overline{1,q}) \quad (6)$$

For synthesis' optimal control we search solution the for system with initial condition

$$\Psi_k(T) = 0 \quad (k = 1,\dots,q)$$

Analogous result may receive from Bellman's equations [2].
Introduce operator

$$\min\left\langle \int_t^{\infty} X^*(\tau)\left[C(\tau,\xi(\tau)) + S^*(\tau,\xi(\tau))D(\tau,\xi(\tau))S(\tau,\xi(\tau))\right]X(\tau)d\tau \right\rangle = \sum_{k=1}^{q}\Psi_k(t)\circ M_k(t). \quad (7)$$

For synthesis' optimal control we use Bellman stochastic equation

$$\min_{S(\tau)}\left\{\left\langle \frac{dv(t,X(t))}{dt} + X^*(t)\left[C(t,\xi(t)) + S^*(t,\xi(t))D^*(t,\xi(t))S(t,\xi(t))\right]X(t)\right\rangle\right\} = 0 \quad (8)$$

where derivation from operator $v(t, X(t))$ satisfied of the linear system equation

$$\frac{dX(t)}{dt} = (A(t,\xi(t)) + B(t,\xi(t))S(t,\xi(t))X(t)$$

From (7) discount (4), (5) we have

$$\min_{S_k}\sum_{k=1}^{q}\left\{\frac{d\Psi_k(t)}{dt}\circ M_k(t) + \Psi_k(t)\left[A_k(t) + B_k(t)S_k\right]M_k(t) + M_k(t)\left[A_k^*(t) + S_kB_k^*(t) +\right.\right.$$
$$\left.\left. + \sum_{s=1}^{q}\alpha_{ks}(t)M_s(t)\right] + C_k(t)\circ M_k(t) + S_k^*D_k(t)S_k \circ M_k(t)\right\} = 0$$

After derivation the sum in formula (9) on matrix S_k, me have equality we receive

$$S_k = -D_k^{-1}(t)B_k^*(t)\Psi_k(t) \; (k = \overline{1,q})$$

Exception matrix S_k from (9):

$$\sum_{k=1}^{q} M_k(t)\circ\left[\frac{d\Psi_k(t)}{dt}+C_k(t)+A_k^*(t)\Psi_k(t)+\Psi_k(t)A_k(t)+\sum_{S=1}^{q}\alpha_{sk}\Psi_s(t)-\Psi_k(t)B_k(t)\times\right.$$
$$\left.\times D_k^{-1}(t)B_k^*(t)\Psi_k(t)\right]=0 \qquad (10)$$

For solution of the system of equation (10) for by anything variety $M_k(t)(k=\overline{1,q})$ enough observance the system of equation (5), (6).

Conclusion: the Bellman equation (10) let realize synthesis optimal control for system of equation (1) with functional $I(t)$

1. Artemjev V.M., Kozakov I.E. Direktory on theory automftic control. – Moscow.: "Nauka"; 1987. 2. Rojtenberg I.N. Automatic Control. – Moscow. – "Nauka"; 1978. 3. Valeev K.G. Split spectrum of matrixs – Kiev. – "Vusha shkola", 1986. 4. Tichonov V.I., Mironov N.A. Marcov process. – Moscow. – Sov. Radio. 1977. 5. Valeev K.G., Strigak O.L. Method of moments equation. – Kiev. AN USSR, 1986. 6. Valeev K.G., Jalladova I.A. Optimization of linear Stochastic equation. – Kiev. 1

Надійшла до редколегії 10.09.12

УДК 519.21

С. Доценко, канд. фіз.-мат. наук, доц.,
Н. Тмєнова , канд. фіз.-мат. наук

НОТАТКИ ПРО ДЕЯКУ ГРУ ПРОГНОЗУВАННЯ

Розглянуто ігрову ситуацію двох осіб в задачі оцінки реалізації випадкової величини знизу. Знайдено стратегії гравців, що забезпечують ситуацію рівноваги за Нешем.

Two persons game based on random value evaluation from below problem is considered. For the game given Nash equilibrium strategies are found.

В [1] була розглянута така гра. Нехай n гравців вгадують значення випадкової величини, рівномірно розподіленої на інтервалі $[0;1]$. Гра ведеться за наступними правилами. Нехай гравці незалежно один від одного вибирають свої прогнози з інтервалу $[0;1]$. Гравець, чий прогноз найбільш близький до реалізації випадкової величини знизу, виграє одиницю, інші (тобто ті, які назвали менші, ніж він, значення, і ті, чиї прогнози перевищили реалізацію випадкової величини), не одержують нічого.

Розглянемо частинний випадок $n=2$. Легко показати, що така гра не має рівноваг в чистих стратегіях, оскільки функція найкращої відповіді має такий вигляд

$$BR(x)=\begin{cases} x+\varepsilon, & x<1/2 \\ 0, & x\ge 1/2 \end{cases},$$

і, таким чином, не існує такої пари (x,y), що $y=BR(x), x=BR(y)$.

Будемо шукати рівноважні змішані стратегії гравців (однакові для обох гравців) у вигляді розподілу $G(x)$ на деякому інтервалі $[0;a]$, $a\le 1$,

$$G(x)=\chi(x<a)\int_0^x g(t)dt+\chi(x\ge a)\,.$$

Позначимо функції виграшу гравців відповідно через $H_1(x,y)$, $H_2(x,y)$. $H_1(x,G)$ буде означає виграш 1-го гравця, якщо він застосовує чисту стратегію x, а його супротивник – змішану стратегію $G(y)$.

Якщо $a\le x\le 1$, то, оскільки розподіл $G(y)$ зосереджений на інтервалі $[0;a]$, $a\le 1$, то вибраний прогноз буде більше, ніж прогноз супротивника, таким чином, перший гравець виграє, якщо його прогноз буде менший, ніж реалізація випадкової величини, тобто $H_1(x,G)=1-x$.

Якщо $x\ge a$, то згідно формулі повної ймовірності

$$H_1(x,G)=P(y<x<\xi)+P(x<\xi,y>\xi)=G(x)(1-x)+\int_x^a g(t)(t-x)dt\,.$$

Інтегрування частинами дає

$$\int_x^a g(t)(t-x)dt=-\int_x^a (t-x)d\,\bar G(t)=\int_x^a \bar G(t)dt\,,$$

і, таким чином,

$$H_1(x,G)=P(y<x<\xi)+P(x<\xi,y>\xi)=G(x)(1-x)+\int_x^a \bar G(t)dt\,.$$

За умовою рівноваги $H_1(x,G)$ буде однаковим для всіх x таких, що $g(x)>0$, тобто $\dfrac{\partial H_1(x,G)}{\partial x}=0$, звідси $g(x)=\dfrac{1}{1-x}$.